

navadno v hiši, se morajo tedaj vsaki dan kaj časa pod milim nebam sprehajati in sčasoma tudi bolj osorniga vremena privaditi. Slabotni, hiravi ljudje pa nej prosti zrak s previdnostjo uživajo; posebno se imajo osorniga, mokriga in merzluga vremena varovati.

9. Spanje je za ohranjenje in ponovljenje moči potrebno, in nič ne stori človeka k bolezni bolj nagnjeniga, kakor noči, ki jih prečuje. Pojdi tedaj vsak večer zgodej v posteljo in varuj se ponočniga rojenja in vsigara z ujdanja, katero človeka oslabi in bolehniga dela.

10. Zmerno uživanje žganih pijač se zamore samo temu pripustiti, ki jih je vaje. Nič pa ni o koleri nevarnišiga, kakor pijanost, in skušnja je pokazala, da je kolera ljudi, ki so bili pijančevanju vdani, v pijanosti naglama napadla in v malih urah skorej vse pomorila.

11. S tiš želodecam človeka boleznirajši napadejo; nasvetje se tedaj, zjutraj kaj gorkiga v-se vzeti.

12. Silno veliko je v vsaki kugiposebno pa o koleri na snažnosti ležeče. Iz skušnje se vé, da nobena bolezin takó zlo, kakor kolera, za nesnažnostjo ne gré. Posebno škodljive so v tem ožiru z ljudmi napolnjene in slabo prezračene (preluftane) prebivališa; zavoljo tega je dobro, ob času kolere v prenapolnjene prebivališa menj prebivavcov djati, ali pa če je mogoče, tako natlačene gostače čisto preseliti. Zlasti pri ubožnih ljudeh nej gosposke na to gledajo.

Slaba studenčina, zanemarjeno trebljenje gnojnih, slabi odtoki nesnažnosti, opuščeno čenje sekretov ne delajo samo poti koleri, ampak ji še zlo zlo pomagajo v njenim razširjanju.

13. Prebivališa se nar pravniši prezrakujejo, če se okna odpro in brinov les na železni lopati s plamenam vžge. Takó se sprideni zrak narberžeje iz stanic prežene.

14. Dušni pokoj je nar posebniši in nar gotovši angelj varh vsih ljudi zoper vse bolezni. Varuj se tedaj vsak jeze, hudovanja, tarnanja in strahu. Kteri se bolezni silno bojé, nej se vsiga varjejo, kar bi jim bolezin naključiti utegnilo. To se jim resno nasvetje. Pa še bolj se bodo varovali, če svoj prevelik strah in boječost s prepričanjem ob moč denejo, da je ložeje mogoče, z natančnim spolnovanjem imenovanih vodil in s pravnim življenjem bolezni oditi, kakor če se v neprenehanim strahu živí, po vsih zoperbolezinskih pomočkih roke stegajo, nenavadno strahama živí in v zapertim spridenim zraku prebiva.

V sklepu nej je še v tolažbo povedano, da kolera, kakor skušnja uči, bolj in bolj svojo moč in nevarnost zgubuje, kolikor bolj se v zmerno tople kraje pomika, in da se ta, v našim podnebju ptuja bolezin lahko odverne in odpravi, če je življenje zmerno in pametno in če se zdravniška pomoč ne zamuja.

Varite se vraž.

Na Dolenskim pride v neko vas en lenuh, ter se potika okoli in svoje bedaste marne lahkovernim kmetam trosi, posebno pa je kvasil, da zna točo ne le odvrčati, tem več narediti, bolezni živine in ljudi bolje kot vsak zdravnik ozdravljati, in zlo vsakimu narediti, (začarati). Posebno stare babele so va-nj vse zaupanje imele. — Čujte, kaj se en dan zgodi? Kmetu ravno ta čas po nesreči ali nepazljivosti konj in en prasec krepata; to zvediti hití premedeni slepár, kakor od hudiga vés navdan, k nesrečnemu kmetu, in mu širokoustno vgovarjati jame: „Vaša žena je veša, na vas je serdita, pa vam je to nesrečo naredila! Bedasti mož vérje temu grozovitnemu besedovanju, ter zažene nad nedolžno tovaršico serditi glas. „Nak, copernice pa jez pod streho imel ne bom“, — jo začne po živinsko pretepati, in ko

od peklenskiga obseden kriči na vse gerlo: „poberi se spred oči proč od hiše, in nikdar več se mi ne prikaži, — ti si copernica, zdaj še le vém, in copernica nič družiga ne zasluši.“ — Odsihmal je zginil lepi mir iz hiše, kjer je bila pred ljubezen in zločnost. Od tega časa je bilo pri omenjenih zakonskih vse premenjeno, in bedasti mož tako dolgo časa v svoji nespameti in slabih mislih do svoje žene pekli, dokler ni bil imenovan goljufivec svoje zapeljivosti obdolžen, za taciga izvižan, in po zasluženji od komesije kaznovan. — Kadaj bo vunder konec neumnih vraž, ktere goljufam mavhe polnijo, ljudem pa toliko škode prizadenejo!

J. Korban, bogoslovec.

Še nekaj zastran zjedinenja

Krajske dežele z Goriško in Istrijsko.

Posébnó Slovincam v Istrii in na Goriškem v prevdárk.

Za domorodnost in pravico vseskozi goreče vneta „Slovenija“ se v 53. listu pod nadpisom „Slovinci!“ tudi práv iskreno poteguje za zedinjenje zgorej imenovanih deželá, od kteriga so „Novice“ v 26. in 27. listu govorile. Med družimi tudi Krajsko deželo v resnici zadevajočimi rečmi svetje „Slovenija“, da naj bi iz Ljubljane deputacija šla k Cesarju in ministram na Dunaj, ki bi razjasnila samopašno prizadevanje Laške stranke in vbrnila ločitev teh deželá.

Mi poterdimo resnične besede tistiga celiga stavka; zastran deputacije iz Krajskiga pa nismo s „Slovenijo“ edinih misel.

Pervič: je z vsimi deputacijami na Krajskim silno težavna reč. Če ne grejo vsi Krajci s tako deputacijo kakor s procesijo, se bo berž tu in tam kakšin protivnik oglasil in bo zakričal: „Kdo Vas je poslal? kdo Vam je naročilo dal?“ Resnico tega skušnja uči, in — exempla sunt odiosa.

Drugič: je poklical naš deželni poglavár unidan, ko se je ta reč na ministersko povelje posvetovala, iz Ljubljane in iz več krajev Krajske dežele okoli 30 zaupnih mož skupej, in sklep tega zbora je bil: se v imenu Krajske dežele krepko potegniti za zedinjenje imenovanih deželá v eno kronovino. Ta sklep se je predložil ministerstvu na Dunaj in mi zamoremo zagotoviti, da, če to pismo ne bo nič opravilo, bi tudi deputacija nič ne dosegla. Vošila Krajske dežele so v tem pismu ministerstvu krepko in odkritoserčno razložene. Krajci smo tedaj vse storili, kar nam je storiti mogoče.

Tudi Lah so za-se storili in še delajo, svoj cilj in konec — ločitev od nas — doseči. Ali so pa Slovani na Istriškem in Goriškem kaj storili, da bi se z nami zedinili in prizadevanje Lahov vničili? Naša misel je tedej

Tretjič: da naj tudi Slovani na Istriškem in Goriškem svoje vošila oglašijo ministerstvu ali po pismu ali po deputaciji. Lah so že govorili; Krajci smo tudi že govorili, zakaj Slovani molče? Sej ni nobenemu ljudstvu prepovedano, po vstavni poti prositi in svoje vošila v imenitnih rečeh vladi razodevati. Sej tudi ni treba sovražnih besed do svojiga soseda; z rahlo besedo naj se resnica odkritoserčno pové. Nobeni narod nima pravice družiga siliti, — svobodno naj vsaki narod ravna; potem takim ne gré toliko Krajncam deputacija, kakor marveč našim bratom v Istrii in na Goriškem.

Od novih politiških gospósk. *)

Po novi vstavni vladi bojo tudi povsod nove go-

*) Pod politiški gospóskami se zapopadejo vse tiste, ki so bile dozdej: gubernium, kresije in kantonske komisarstva. — Sodniške gosposke so pa dozdej bile: apelacija, mestna in deželna sodnija (Stadt- und Landrecht) in kantonski sodniki.

sposke postavljene. Celo cesarstvo bo, kakor je že v Novicah povedano bilo, v nove kronovine razdeljeno; vsaka kronovina večiga obsežka bo razdeljena v nove kresije in vsaka kresija v nove kantone.

Cesar so unidan poterdili osnovo ministra notranjih oprav, po kateri naj se politiške gosposke vravnajo, ktere bojo téle:

Vsaka kronovina (kronina dežela) ima glavárja, ki je od Cesarja poterjeni namestnik vladarstva. Njemu so podverženi kresijski predstojniki, ki vodijo kresijske opravke. V manjših kronovinah, ki niso razdeljene v kresije, bo kronovinini glavár ob enim tudi kresijski predstojnik.

Nar nižji stopnja so kantóni ali becirki, katerim so predpostavljeni kantonski glavárji, kateri stojé pod kresijskim predstojnikom.

V pomoč pri opravlih bo imel kronovinini glavár svoje svetovavce; kresijski predstojnik tudi svoje svetovavce; kantonski glavár pa kantonske komisarje.

Opravila politških gospók bojo obstale v tem, de bojo skerbeli za oznanovanje in spolnovanje postav, za vstanovljenje in obderžanje varnosti splošniga pokoja in reda v odločenih kantonih.

De se bojo pa te nove gosposke kmalo kmalo vpeljale, so poterdili Cesar unidan predlog svojiga ministra, po katerim se imajo v vsaki deželi taki komisarji izvoliti, ki bojo po razdjanih starih gosposkah nove vpeljali. V vsaki deželi ima dozdanji deželni poglavár predstojnik téh komisarjev biti, katerih bo — po velikosti dežele — ali 4, ali bojo le 3, ali pa bosta le dva.

Njih opravila bojo: 1) novo napravo politških gospók od konca do kraja vstanoviti, 2) za stanovanje novih kancelij in za napravo kancelijskiga hišniga orodja skerbeti, 3) ministru nasvetovati, kateri vradniki (Beamte) naj bi se za te službe izvolili (le kronovininiga glavárja in njegove svetovavce in kresijskiga predstojnika pa bo minister po drugi poti izvolil in Cesarju v poterjenje nasvetoval). 3) Ti komisarji imajo poslednjič tudi skerbeti, de bojo dozdanje gosposke svoje opravila novim gosposkam také izročile, de ne bo nikjer kaka zmešnjava vstala. Vsaki dan imamo tedej začetka téh komisij pričakovati, ki bojo odpravile stare gosposke in napravo novih osnovele.

Bog daj, de bi se povsod taki kronovinini in kresijski pa tudi kantonski glavárji izvolili, ki bojo ne le vikšimu vladarstvu, temuč tudi ljudstvu po volji, s katerim bojo opraviti imeli!

Oglas slovanske knjigarnice v Ljubljani.

„Pravi Slovenec“ nam v 27. listu naslednje veselo oznanilo prinese: „Po mnogoterim nagovarjanji sim sklenil kupčevavstvo z vsakterimi slovstvinimi deli prevzeti, in vsaktere slovanske tiskopise, koj ko jih dobim, častitim prijetlam zadevniga slovstva po časopisu naznaniti. De se pa vsako naročilo pospeši, prosim vsaciga gospoda, kateri bukev iz tega ali uniga narečja dobiti želi, mi napis zadevnih bukev, mesto zaloge in založnika razločno pisano v moji bukvarnici oddati.“ —

Janez Giontini.

Od vsih strani se glasijo pritožbe, de v Ljubljani, ki je središje južnih Slovanov, ni knjigarnice, kjer bi se hitro in lahko dobivale slovanske knjige, naj si bojo natisnjene, kjer koli bodi! To se nam toliko bolj čudno zdí, kér knjigarji silno tožijo, de je po lanjskim sušcu tudi vso bukvarsko kupčijo suša vzela, in de silno malo knjig (se vé de nemških, kér družih skorej nič nimajo) prodajo, kér je zdej vse v politiške reči za-

maknjeno. Slovanske knjige bi se pa vender le dobro prodajale, kér se je slovanski duh po lanjskim sušcu povsod močno zbudil, in prodajavci slovanskih knjig bi se gotovo ne kèsali, ako bi se ž njimi obilno prevedili — — pa naši knjigarji ne spoznajo svojiga dobička in zares je také težavno, kako slovansko knjigo iz Ljubljane dobiti, de neki rodoljub, ko je vès nejevoljen čez Ljubljansko slovansko knjigarstvo pisal: Die Buchdruckereien sind in Laibach ausgezeichnet, der Buchhandel im Slavischen aber g'hört der Katz zu“ — ni krivice govoril. Prav zlo tedej želimo, de bi se v Ljubljani velika slovanska knjigarnica vstanovila, ktera bi se posebno z mnogoverstnimi slovanskimi rečmi pečala, pa ne na tihim, ampak de bi spodobno oglasovala svojo zalogo in de bi z drugimi knjigarji v Zagrebu, Zadru, Terstu, Pragi, Dunaji, Celji i. t. d. v vzajemnost stopila.

Novičar iz Ljubljane.

V saboto so skozi Ljubljano šli tisti Huzarji, kateri so hotli s silo skozi Štajarsko na Ogersko zbežati, svojim puntarskim bratom na pomoč. Nekaj so jih v zgornji Avstrii vjeli, nekaj pa na Štajarskim, kjer so, zraven njih vodjev, vsaciga desetiga možá izmed njih po vojniški postavi vstrelili. Vse druge pa razun eniga, ki se Deak imenuje, ki je bil njih poglavitni vodnik in ki je zdej v Marburgu zapert, kjer ga bojo mende obesli, so povelje dobili, na Laško iti. Ko so skozi Ljubljano šli, ni imel nobeden ne méča ne pištole — brez orožja so na konjih sedeli. — Osnova novih postav za narodno stražo je prišla pretečeni teden iz Dunaja v posvetovanje tudi v Ljubljano. Gorečnost, ktera je bila lani kakor za marsiktero drugo reč také tudi sa narodno stražo viditi, je zlo vpadla; tedaj mende tudi v posvetovanji novih postav narodne straže, ktera se zdej „purgarska bramba“ imenuje, ne bo nobeniga prepíra. — Odbor Ljubljanske mestne srenje je dokončal osnovo noviga soseskiniga reda za Ljubljansko mésto (Gemeindeordnung); zdaj bo prišla ta osnova mende še v posvetovanje velikiga mestniga odbora, in potem bo šla k ministerstvu na Dunaj. — Kér so se pretečeni Ljubljanski somenj ljudje spet zlo pritožili, de prostor poleg cukrofabrike ni za konjski terg pripraven, je sklenil mestni odbor, de ima konjski terg spet v kravjo dolíno, govéja živína pa k cukrofabriki priti. V kravji dolini bo pa treba zavoljo varnosti ljudi pregraje z rantami narediti, in konje bolj po redu postaviti. — Ta teden se je začelo zidanje nove kovaške in živinozdravilske šole na vertu kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani. Mojster Pajk in mojster Flochberger sta zidanje prevzela; gotovo smémo pričakovati, de ga bosta dobro in kmalo dokončala. — Ta teden se je začela žetev krog in krog. Létina se dobro kaže; posebno krompir je dosihmal takolep, de ga je veselje viditi. Bog daj! de bi zamogli to tudi konec tega mesca reči, in de bi od gnjilíne nikodar nič ne slišali. — Včeraj je prišel iz Tersta en bataljon grenadirjev, med katerimi so tudi grenadirji našiga krajnskiga regimenta bili, z velikim veseljem so bili ti junaki sprejeti in od Ljubljančanov opoldne gostovani. Danes zjutrej so naprej marširali v Ptuj na Štajarsko. — Včeraj smo brali oznanílo c. k. deželniga poglavarstva v Ljubljanskim časopisu, de se bo kmalo za 5 milijonov cesarskih majhnih bankovcev po 6 in 10 krajc. med ljudstvo po celim Cesarstvu dalo, zato ker kufreni in sreberni drobiž nima téka, če se ga še toliko skuje.

Novičar iz mnogih krajev.

Drugi dan tega mesca so bili Cesar tudi skoz in skoz pri boji poleg Komarnske terdnjave pričijoči; po